

A Magyarországon működő külföldi irányítású leányvállalatok tevékenysége a 2015. évi végleges és a 2016. évi előzetes adatok alapján

Tartalom

1. Bevezetés.....	3
2. Nemzetközi kitekintés.....	3
3. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2015. évi adatok alapján.....	5
3.1. A külföldi irányítású leányvállalatok fő gazdasági mutatói.....	5
3.2. A vállalatok végső irányítóinak székhelye.....	7
3.3. Vállalati méret és külföldi irányítás.....	9
3.4. A külföldi és a hazai irányítású szervezetek termelékenysége.....	10
3.5. Külföldi irányítás és a termelés technológiai színvonala a feldolgozóiparban.....	11
4. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2016. évi előzetes adatok alapján.....	12
5. A külföldi irányítású pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2015. évi adatok alapján.....	14

További információk, adatok (linkek)

Táblák (STADAT)

Tájékoztató adatbázis

Módszertani megjegyzések

Elérhetőségek

1. Bevezetés

Az Európai Unió tagállamaiban – a globalizáció széles körű elterjedésével jelentkező gazdaságelemzői igényekre adott válaszul – 2007-ben kezdődött meg a külföldi irányítású leányvállalatok statisztikájának (FATS)¹ egységes összeállítása és publikálása.

A FATS-szakstatisztika a külföldi ellenőrzés alatt álló magyarországi vállalkozások teljesítmény-, beruházási és munkaügyi mutatóit gyűjti össze, és azokat egyrészt a vállalatok irányítását végzők – az akár több országon is átnyúló, hosszú tulajdonosi lánc végén megjelenő végső tulajdonos – székhelye alapján, másrészt a vállalkozások által folytatott gazdasági tevékenység szerint csoportosítja. A statisztika ezáltal alkalmas annak bemutatására, hogy mely országok gazdasági szereplői és milyen mértékben ellenőrzik hazánkban az egyes nemzetgazdasági ágak, ágazatok tevékenységét, és a külföldi részvétel milyen hatással van ezek teljesítményére.

A végső befektetők szerinti közvetlentőke-befektetés statisztika² (*FDI-statisztika*), valamint a *FATS* együttes felhasználásával az elemzők átfogó képet kaphatnak a Magyarországon megvalósult külfölditőke-befektetések nagyságáról, a tőkebefektető országokról, valamint a tőkebefektetések eredményeként külföldi irányítással létrejött, illetve külföldi irányítás alá került vállalkozások nemzetgazdaságban betöltött szerepéről.

Kiadványunk a 2015. évi végleges adatok alapján részletesen bemutatja a külföldi irányítású pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok tevékenységét, továbbá összefoglaló jelleggel tartalmazza a külföldi irányítású nem pénzügyi leányvállalatok működésének legújabb tendenciáit a 2016. évi előzetes adatok alapján.

2. Nemzetközi kitekintés

2014-ben³ az Európai Unió tagállamaiban a teljes vállalkozói kör⁴ hozzáadott értékének közel negyedét (24%) külföldi irányítású leányvállalatok állították elő.⁵ A legmagasabb arányban (53%) Írországból és Magyarországon részesedtek a hozzáadott értékből a külföldi ellenőrzés alatt álló vállalkozások. A 2004 óta csatlakozott tagállamok többségét (Romániát, Szlovákiát, Csehországot, Észtországot, Lengyelországot és Bulgáriát) magas, 33%-ot meghaladó arány jellemzi.

Az unió külföldi irányítás alatt álló vállalkozásai a teljesítményük több mint kétharmadát (69%) néhány kiemelt gazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem, valamint információ és kommunikáció) realizálták, ezekben a külföldi hozzájárulás mértéke 28–35% közötti.

Az Európai Unióban 2014-ben az unió tagállamaiból irányított vállalatok állították elő a külföldi irányítású cégek hozzáadott értékének 55%-át. Közülük a legjelentősebbek – sorrendben – a Németországból, Franciaországból, Hollandiából és az Egyesült Királyságból irányított vállalkozások, amelyek együttesen a teljesítmény több mint egyharmadát (35%) realizálták. Az unión kívüli döntési centrumok közül kiemelkedik az Egyesült Államok, az onnan irányított vállalatok a hozzáadott érték 24%-át adták.

¹ Foreign Affiliates Statistics.

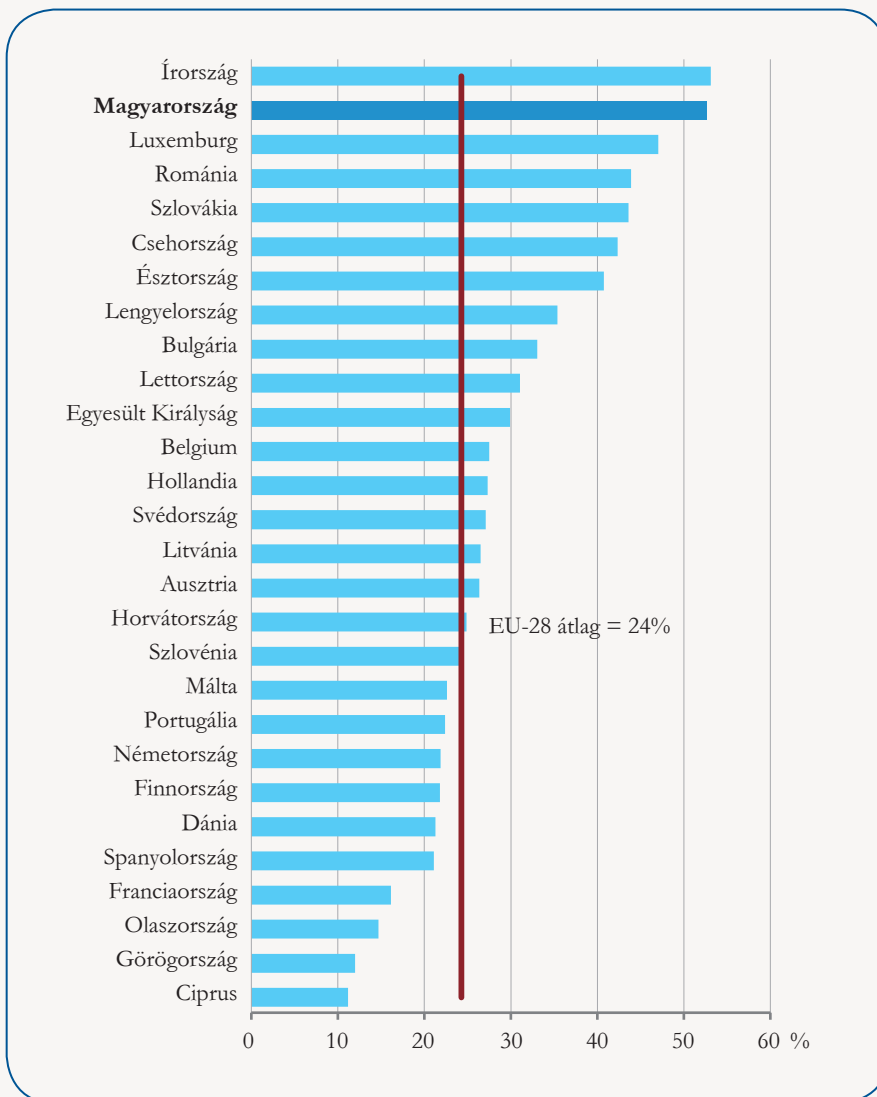
² A Magyar Nemzeti Bank 2016-tól [közzéteszi](#) a magyarországi közvetlentőke-befektetés állomány végső befektető (*Ultimate Controlling Parent*, UCP) szerinti szerkezetét is. Az FDI-statisztikában a végső befektető meghatározására alkalmazott [szabályok](#) összhangban vannak a FATS végső irányító (*Ultimate Controlling Institutional Unit*, UCI) módszertanával.

³ A 2015. évi uniós adatok a kiadvány írásának időpontjában még nem ismertek, az adatokat az Eurostat 2018-ban teszi közzé.

⁴ A TEÁOR'08 szerinti a B–N (kivéve K) nemzetgazdasági ágakban és az S95 ágazatban működő vállalkozások.

⁵ Forrás: Eurostat, *Foreign control of enterprises by economic activity and a selection of controlling countries*.

A külföldi irányítású vállalkozások részesedése a bruttó hozzáadott értékből az Európai Unióban, 2014

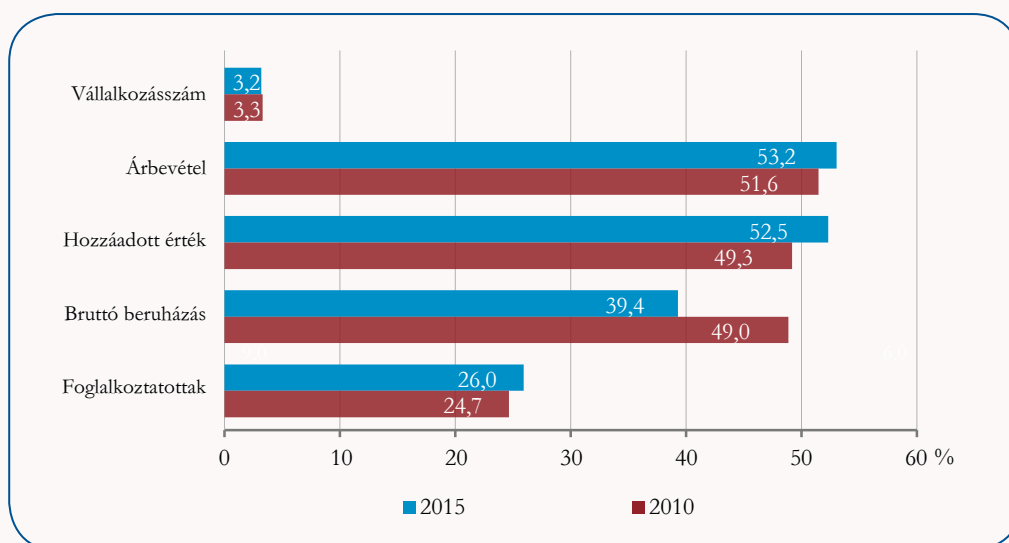

3. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2015. évi adatok alapján

2015-ben a Magyarországon működő vállalkozások 3,2%-a (17,2 ezer) állt külföldi irányítás alatt. Alacsony számuk ellenére a külföldi leányvállalatok az összes magyarországi vállalkozás árbevételének, valamint hozzáadott értékének több mint 50%-át realizálták, és a Magyarországon működő vállalkozások bruttó tárgyeszköz-beruházásainak közel 40%-át valósították meg. Az összes hazai vállalkozás munkavállalóinak több mint negyedét szintén külföldi irányítású leányvállalatok foglalkoztatták.

2. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a vállalkozások fő gazdasági mutatóiból

3.1. A külföldi irányítású leányvállalatok fő gazdasági mutatói

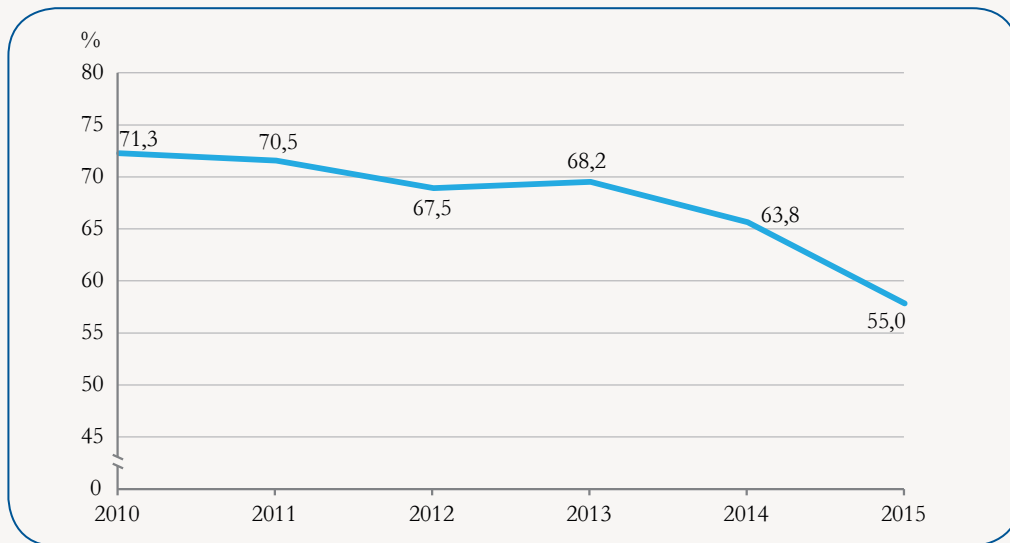
A külföldi irányítású vállalkozások **árbevétele** (46 ezer milliárd forint) 2014-hez viszonyítva folyó áron 6,8%-kal emelkedett, kismértékben meghaladta az összes magyarországi vállalkozás árbevételének növekedési ütemét (6,0%), és a teljes vállalkozói kör teljesítményének 53%-át adta.

A külföldi irányítású leányvállalatok 2015. évi árbevételük több mint háromnegyedét (78%) két nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar és kereskedelem) realizálták. A nagyobb nemzetgazdasági súllyal rendelkező ágak közül a feldolgozóiparban és az információ, kommunikáció ágban az árbevétel legalább 60%-a külföldi irányítású cégek tevékenységéből származott. Jelentősen – előző évhez képest 8,8, 2010-hez képest 16 százalékponttal – csökkent ugyanakkor a külföldi részesedés mértéke az energiaiparban, döntően a szektor tulajdonosi szerkezetének változásai miatt.

A külföldi leányvállalatok árbevételéből jelentős mértékben részesedő nemzetgazdasági ágak közül a teljesítmény a feldolgozóiparban folyó áron 11%-kal nőtt, miközben az energiaiparban – folytatva az előző évi tendenciát, és összefüggésben a tulajdonosi szerkezet változásaival – 13%-kal visszaesett 2014-hez képest. A külföldi irányítású vállalkozások árbevételének tevékenység szerinti összetétele ennek megfelelően változott: a feldolgozóipar részesedése (53%) 2,2 százalékponttal nőtt, az energiaiparé (6,2%) 1,4 százalékponttal csökkent az előző évhez viszonyítva. Vagyis folytatódott az a hosszú távú tendencia, miszerint a feldolgozóipari vállalkozások súlya az árbevételben nő (2010 óta 6,4 százalékponttal), és ezzel párhuzamosan az energiaipari vállalatoké csökken (2010-hez viszonyítva 6,1 százalékponttal).

3. ábra

A külföldi irányítású vállalkozások részesedése az árbevételből az energiaiparban

Ágazati szinten a külföldi irányítású vállalkozások tevékenysége szintén néhány jelentősebb területre koncentráldott, teljesítményük 71%-a a tíz legnagyobb árbevételű ágazatban realizálódott. Ezek közül sorrendben az öt legjelentősebb a közúti jármű gyártása, a nagy- és kiskereskedelem, az elektronikai ipar, valamint a gépipar.

A külföldi leányvállalatok **hozzáadott értékének** nagysága 2015-ben elérte a 9,1 ezer milliárd forintot, az összes magyarországi vállalkozás hozzáadott értékének 53%-át. A folyó áron számított növekedés (8,9%) 0,4 százalékponttal elmaradt a magyarországi vállalkozások együttes teljesítményének növekedési ütemétől.

A külföldi irányítású leányvállalatok a hozzáadott értékük több mint háromnegyedét három nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem, információ és kommunikáció) állították elő. A teljes vállalati szektor hozzáadott értékének közel kétharmada is ezekből az ágakból származott. A külföldi hozzájárulás mértéke a feldolgozóiparban (70%), illetve az információ és kommunikáció ágban (66%) jóval átlag fölötti, a kereskedelemben (47%) pedig megközelítette azt.

A külföldi leányvállalatok hozzáadott értékéből nagy súllyal részesedő nemzetgazdasági ágak közül számottevő mértékben nőtt a feldolgozóipar (11%), valamint a szállítás és raktározás ág (10%) teljesítménye. 2015-ben folytatódott a hosszú távú tendencia, miszerint a feldolgozóipari vállalkozások súlya (53%) nő a hozzáadott értékben (2010-hez képest 4,3 százalékpont), míg az információ, kommunikáció ágban és az energiaiparban működő vállalkozások részesedése (9,2, illetve 3,9%) 2010-hez viszonyítva 3,7, illetve 2,4 százalékponttal csökkent.

A külföldi irányítású leányvállalatok hozzáadott értékének ágazatok szerinti koncentrációja szintén magas: a teljesítmény 61%-át összesen 10 ágazatban állították elő. A legnagyobb hozzáadott értékű ágazatok 2015-ben a közúti jármű gyártása, a gép, gépi berendezés gyártása, a nagykereskedelem, az elektronikai ipar, valamint a kiskereskedelem voltak.

A **bruttó tárgyi eszköz beruházások** 2015. évi értéke a külföldi leányvállalatok körében közel 1,8 ezer milliárd forint volt, folyó áron 5,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A külföldi irányítású vállalkozások bruttó beruházásainak növekedési üteme ugyanakkor 3,1 százalékponttal elmaradt a teljes vállalkozói kör beruházásainak bővülésétől (8,2%).

A beruházásokon belül jelentős nemzetgazdasági súllyal rendelkező ágak közül a külföldi irányítású cégek részesedése a feldolgozóiparban (70%), az információ és kommunikációban (68%), illetve a kereskedelemben (35%) volt a legmagasabb. Ezekhez az ágakhoz köthető az összes magyarországi vállalkozás eszközpótló és -fejlesztő tevékenységének közel fele (47%), valamint a külföldi leányvállalatok beruházásainak 75%-a.

A külföldi irányítású vállalkozások körében jelentős súlyt képviselő ágak közül a beruházási tevékenység az előző évhez viszonyítva átlagot jóval meghaladóan nőtt az adminisztratív szolgáltatás ágban⁶ (24%) és az információ, kommunikáció ágban (22%), míg a beruházási teljesítmény 58%-át adó feldolgozóipari fejlesztések 2,6%-kal csökkentek. A beruházások szerkezete 2010-hez képest módosult: a feldolgozóipar aránya 16 százalékponttal nőtt, ugyanakkor az energiaipar és az ingatlanügyletek ág részesedése 7,9, illetve 4,0 százalékponttal csökkent.

Bár a külföldi irányítású vállalkozások **foglalkoztatásban** betöltött szerepe kisebb, mint az egyes a teljesítménymutatók esetében, 2015-ben 675 ezer fő dolgozott külföldi leányvállalatoknál, a teljes vállalkozói kör foglalkoztatottainak 26%-a. A foglalkoztatottak száma az előző évhez viszonyítva – a teljes vállalkozói kör növekedési üteménél (5,0%) kisebb mértékben – 3,3%-kal nőtt.

A külföldi irányítású leányvállalatok munkavállalóinak 71%-a a feldolgozóiparban és a kereskedelemben dolgozott, arányuk a jelentős foglalkoztatónak számító nemzetgazdasági ágak közül ugyancsak ezekben az ágakban volt a legmagasabb (49, illetve 22%). A foglalkoztatottak száma a külföldi irányítású vállalkozások körében jelentős súlyt képviselő ágak közül 2014-hez képest a feldolgozóiparban nőtt számottevően (5,7%). A munkaerő gazdasági tevékenység szerinti összetétele 2010-hez mérten kismértékben változott: a feldolgozóipar súlya 2,1 százalékponttal, a szállítás raktározás ágé 1,4 százalékponttal nőtt, míg a kereskedelemé 3,7 százalékponttal csökkent a külföldi irányítású vállalkozások által foglalkoztatottak körében.

Ágazati szinten a foglalkoztatottak számában is nagyfokú koncentráció mutatható ki: 2015-ben a külföldi leányvállalatok munkavállalóinak 59%-a 10 ágazatban dolgozott. Ezek közül a legjelentősebbek – sorrendben – a közúti jármű gyártása, a kis- és nagykereskedelem, a gép, gépi berendezés gyártása, valamint az elektronikai ipar voltak.

2015-ben 6,0%-kal kevesebb külföldi irányítású leányvállalat működött hazánkban, mint 2014-ben, miközben a **vállalkozások száma** a vállalati szektor egészében 4,3%-kal nőtt.

3.2. A vállalatok végső irányítóinak székhelye

A Magyarországon működő külföldi leányvállalatokat 2015-ben 105 különböző országból irányították, a tulajdonosok (gazdasági szervezet, nonprofit szervezet vagy magánszemély) 70%-ának székhelye az Európai Unió valamely tagállamában volt.

A külföldi irányítású leányvállalatok 2015. évi teljesítménymutatóit vizsgálva valamennyi nemzetgazdasági ágban megállapítható az **EU tagországainak dominanciája**. Az Európai Unióból irányított leányvállalatok a külföldi ellenőrzés alatt álló vállalkozások árbevételeiből 62, bruttó hozzáadott értékéből 60, a bruttó tárgyi eszköz beruházásaiból, valamint foglalkoztatottainak számából 69%-kal részesedtek 2015-ben. A teljesítmény- és munkaügyi mutatók alapján az energiaiparban, a víz- és hulladékgazdálkodás ágban és az építőiparban a legmagasabb, legalább 90%-os az EU tagországainak aránya.

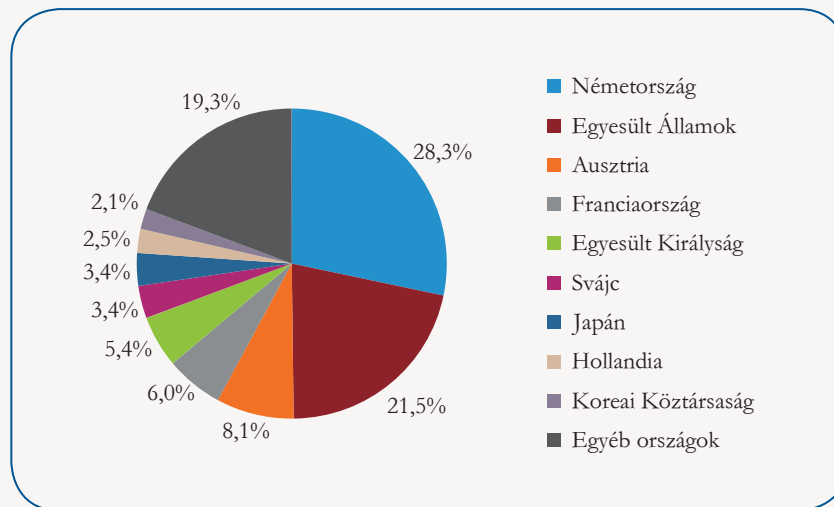
A külföldi irányítású vállalkozások bruttó hozzáadott értékének több mint negyötöde 2015-ben 97 ország között oszlott meg.

A bruttó hozzáadott értékből való részesedés megmutatja, hogy mely országok gyakorolnak jelentős hatást a magyar nemzetgazdaság teljesítményére. A gazdasági mutatók alapján két ország – Németország és az Egyesült Államok – szerepe kiemelkedő, leányvállalataik együttesen a külföldi irányítású cégek árbevételeinek és hozzáadott értékének közel felét realizálták, valamint a külföldi leányvállalatoknál dolgozók 43%-át foglalkoztatták.

⁶ A nemzetgazdasági ágba jellemzően az általános üzletvitelt támogató tevékenységek tartoznak.

⁷ Az adóoptimalizálást szolgáló off-shore pénzügyi centrumok figyelmen kívül hagyásával.

A külföldi irányítású leányvállalatok bruttó hozzáadott értékének megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2015

Az **Európai Unió** országai közül a vállalkozásszám, a gazdasági teljesítménymutatók és a foglalkoztatottak száma alapján egyaránt **Németország** a legfontosabb külföldi döntési centrum. A német irányítású leányvállalatok 2015-ben a külföldi leányvállalatok árbevételéből 30, hozzáadott értékéből 28%-kal részesedtek, és az összes külföldi irányítású vállalkozásoknál dolgozók 29%-át (194 ezer főt) foglalkoztatták. A német leányvállalatok 57%-a nagy- és kiskereskedelemmel, ingatlanügyletekkel és fémfeldolgozási termék gyártásával foglalkozott. A német irányítású vállalkozások teljesítményének alakulásában ugyanakkor más tevékenységek – közúti járműgyártása, energiaipar – szerepe meghatározó, amelyekből a nagy- és kiskereskedelem, az elektronikai ipar, a gépjármű-kereskedelem, a távközlés, valamint a gép, gépi berendezés gyártása ágazatokkal együtt árbevételük több mint négyötöde (81%), illetve hozzáadott értékük 70%-a származott. A Magyarországon működő külföldi leányvállalatok bruttó tárgyi eszköz beruházásainak 37%-át valósították meg német irányítású vállalkozások, amiben kiemelkedő szerep jutott a német beruházások több mint harmadát realizáló járműipari szakágazatoknak. A német irányítású vállalatok foglalkoztatásra gyakorolt hatása a közúti járműgyártása ágazatban különösen erős, ahol a teljes vállalkozói kör munkavállalóinak 45%-át foglalkoztatták.

A bruttó hozzáadott értékből való részesedés alapján az Európai Unió országai közül a következő államok játszottak még jelentős szerepet a külföldi leányvállalatok irányításában:⁸

- Ausztria (élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; szárazföldi szállítást kiegészítő szolgáltatás; saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése; út, autópálya építése; papírgyártás; közúti áruszállítás),
- Franciaország (gyógyszerkészítmény gyártása; gumiabroncs, gumitömlő gyártása; élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; villamosenergia-elosztás; gyógyszer és gyógyászati termék nagykereskedelme),
- Egyesült Királyság (élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; vezetékes és vezeték nélküli távközlés; számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység; porcelán-, üvegáru-, tisztítószernagykereskedelem),
- Hollandia (egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatás; közúti áruszállítás; gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem; számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység; sörgyártás; bútor, világítási eszköz, egyéb háztartási cikk kiskereskedelme),
- Olaszország (gázelosztás; saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése; gázkereskedelem; húsfeldolgozás, -tartósítás; fémszerkezet gyártása).

⁸ Az egyes országokból irányított vállalkozások gazdasági teljesítményében jelentős súlyt képviselő szakágazatok feltüntetésével.

A legtöbb, **Európai Unión kívüli** külföldi irányító székhelye az **Egyesült Államokban** van, az innen irányított vállalkozások az árbevétel, a hozzáadott érték, valamint a foglalkoztatottak száma alapján a második helyet foglalták el az országok rangsorában. Az Egyesült Államokból irányított leányvállalatok összes árbevételének és hozzáadott értékének több mint 46%-át 2015-ben a motor, turbina (kivéve: légi-, közúti jármű-motor), a közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek, a járművillamossági, -elektronikai készülékek, az elektronikus fogyasztási cikkek, valamint a híradástechnikai berendezések gyártásával foglalkozó cégek adták. Az Egyesült Államokból irányított vállalkozások beruházásainak közel egynegyede (23%) a közúti jármű gyártása ágazatban valósult meg, további egynegyedük a számítógép-, a papír-, papírtermék- és a gépgyártás ágazatokba irányult. 2015-ben több mint 98 ezer főt foglalkoztattak, a külföldi leányvállalatok munkavállalóinak 15%-át.

Az Európai Unión kívüli európai országok közül a korábbi évekhez hasonlóan egyedül **Svájc** szerepelt a vizsgált gazdasági mutatók szerinti 10 legfontosabb ország között. A svájci irányítás alatt álló leányvállalatok főleg gabona-, dohány-, vetőmag-, takarmány-nagykereskedelemmel, tea, kávé feldolgozásával és gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelmével foglalkoztak, ezek az árbevétel 28, a hozzáadott érték 18%-át adták.

Jelentős a **japán** irányítású vállalkozások szerepe a hazai közúti gépjármű, a közúti jármű és járműmotor-alkatrész, az elektronikus fogyasztási cikk és a műszaki kerámia gyártásában, valamint a személygépjármű-, könnyűgépjármű-kereskedelemben, ahol árbevételük 70, míg a hozzáadott értékük 58%-át realizálták.

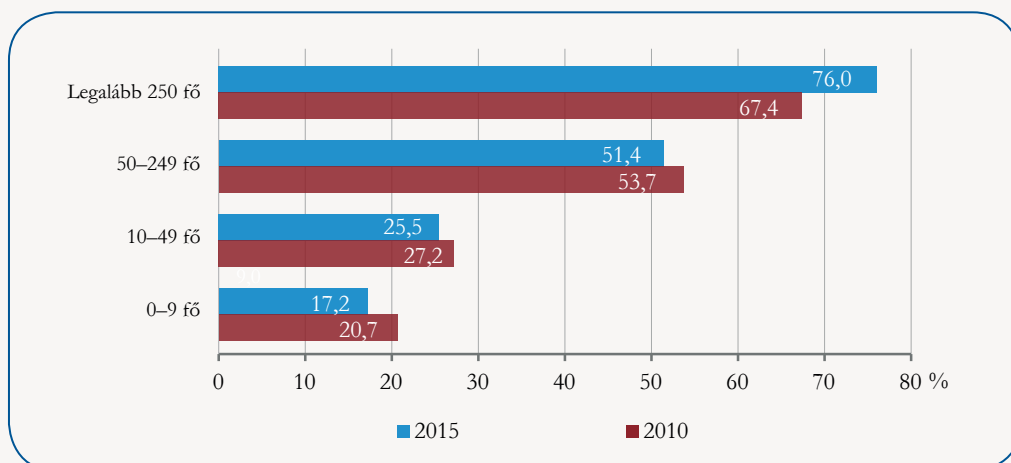
Az árbevétel és a hozzáadott érték szerinti rangsor alapján az Európai Unión kívüli országok között jelentős még a **Koreai Köztársaság** szerepe. Az innen irányított vállalatok Magyarországon leginkább elektronikus fogyasztási cikkek gyártásával, gumiabroncs, gumitömlő gyártásával, elektronikus háztartási cikkek, valamint elektronikus, híradástechnikai berendezések és alkatrészeik nagykereskedelmével foglalkoznak. A dél-koreai leányvállalatok tevékenysége erősen koncentrált, mivel 2015-ben árbevételük 86, hozzáadott értékük 90%-a ezekből a tevékenységből származott.

3.3. Vállalati méret és külföldi irányítás

Az egy külföldi leányvállalatra jutó **alkalmazottak száma** 2015-ben 39 fő volt, a hazai irányítású cégek létszám-kategória szerinti átlagos vállalati méretét (3 fő) jóval meghaladta. Az eltérés a feldolgozóipari ágazatokban, az energiaiparban és az információ, kommunikáció ágban a legjelentősebb. Míg 2015-ben egy külföldi irányítású feldolgozóipari vállalkozás átlagosan 160 munkavállalót foglalkoztatott, addig a hazai irányításúak 7 főt.

5. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a hozzáadott értékből a vállalkozások létszám-kategóriái szerint

A **foglalkoztatotti létszám** esetében is erős a kapcsolat a vállalatméret és a külföldi leányvállalatok részesedésének mértéke között: a vállalatméret növekedésével a külföldi jelenlét is intenzívebb.⁹ A külföldi irányítás jelentősége elsősorban a nagyvállalati körben meghatározó, az 50 főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató vállalatok körében kevésbé számottevő.

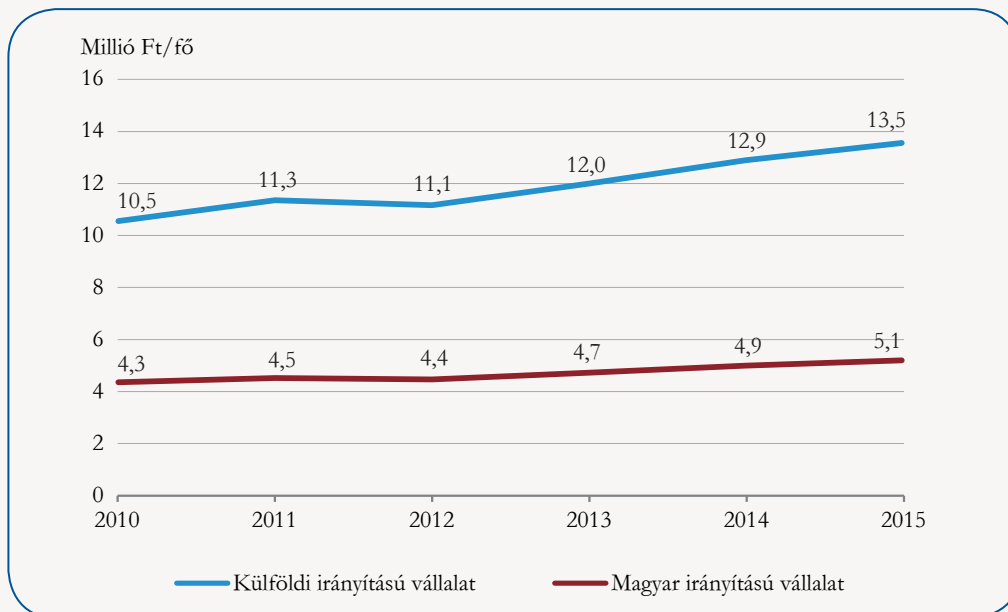
A külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a *teljesítményből* már az 50 főnél nagyobb létszámú vállalkozások esetén is jelentős, a meghatározó gazdasági súllyal rendelkező – az összes magyarországi vállalkozás árbevételének 43%-át, hozzáadott értékének 47%-át előállító – 250 fős vagy magasabb létszámú vállalkozásoknál pedig kiemelkedő. Az 50–249 fős vállalkozások *árbevételének és hozzáadott értékének* több mint fele, *beruházási teljesítményének* 47%-a származott a külföldről irányított cégek tevékenységéből. A 250 vagy annál több főt foglalkoztató vállalkozások körében a külföldi leányvállalatok az árbevétel és a hozzáadott érték több mint háromnegyedét realizálták, a beruházások 45%-át valósították meg, valamint hozzájuk tartozott a foglalkoztatottak 58%-a.

3.4. A külföldi és a hazai irányítású szervezetek termelékenységése

A külföldi és a hazai irányítású vállalatok **egy alkalmazottra jutó hozzáadott értéke**¹⁰ 2010–2015 között – a 2012. évi kismértékű csökkenés kivételével – egyaránt nőtt.

6. ábra

A külföldi és a magyar irányítású vállalatok termelékenységének alakulása

A külföldi irányítású vállalatok termelékenységése 2010 és 2015 között jóval meghaladta a hazai irányítású cégekéét. A két vállalati kör közötti termelékenységbeli különbség 2012 kivételével folyamatosan nőtt, ennek eredményeként a külföldi leányvállalatok egy alkalmazottra jutó hozzáadott értéke 2015-ben a hazai irányításúakénak több mint két és félszerese volt. A különbség egyben azt is jelenti, hogy a külföldi részvétel a teljes vállalkozói kör termelékenységét jelentős mértékben megnöveli.

⁹ A külföldi leányvállalatok statisztikája (FATS), valamint az éves gazdaság szerkezeti statisztika (SBS) alapján.

¹⁰ A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenységének elemzése a külföldi leányvállalatok statisztikája (FATS), valamint az éves gazdaság szerkezeti statisztika (SBS) alapján készült.

A hozzáadott érték előállításából jelentős mértékben részesedő vállalkozások közül a legtermelékenyebbeket – sorrendben, valamint a magas termelékenységet okozó szakágazatok felsorolásával – 2015-ben az alábbi országokból¹¹ irányították:

- Egyesült Államok (film-, video- és televízióprogram terjesztése; repülőgép, űrhajó javítása; motor, turbina gyártása /kivéve: légi-, közúti jármű-motor/; gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme; gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelme; elektronikus fogyasztási cikk gyártása; közúti gépjármű gyártása; alumíniumgyártás),
- Koreai Köztársaság (gumiabroncs, gumitömlő gyártása; elektronikus fogyasztási cikk gyártása; elektronikus, híradástechnikai berendezés és alkatrészei nagykereskedelme; elektronikus háztartási cikk nagykereskedelme),
- Izrael (számítógép, -periféria, szoftver nagykereskedelme; gyógyszerkészítmény gyártása),
- Franciaország (gyógyszerkészítmény gyártása; gumiabroncs, gumitömlő gyártása; ingatlan bérbeadása, üzemeltetése; villamosenergia-termelés; villamosenergia-elosztás; gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelme),
- Németország (közúti gépjármű gyártása; villamosenergia-elosztás; vezetékes és vezeték nélküli távközlés; villamosenergia-kereskedelem; villamosenergia-termelés; gázkereskedelem; ingatlan bérbeadása, üzemeltetése),
- Norvégia (vezeték nélküli távközlés; vegyi áru nagykereskedelme; reklámügynöki tevékenység),
- Kanada (légi szállítást kiegészítő szolgáltatás; gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem),
- Kína (műanyag-alapanyag gyártása; elektronikus, híradás-technikai berendezés, és alkatrészei nagykereskedelme),
- Japán (közúti gépjármű gyártása; televízióműsor összeállítása, szolgáltatása; műszaki kerámia gyártása; gumiabroncs, gumitömlő gyártása).

3.5. Külföldi irányítás és a termelés technológiai színvonala a feldolgozóiparban

2015-ben az összes magyarországi vállalkozás hozzáadott értékének közel 40 és a külföldi irányítású leányvállalatok hozzáadott értékének 53%-át a feldolgozóiparban állították elő. A termelésben használt technológia fejlettsége szerint a feldolgozóiparban működő, külföldi irányítású vállalkozások hozzáadott értékének 15%-a fejlett, 55%-a közepesen fejlett termelési technológiát alkalmazó¹² tevékenységből származott. A közepesen alacsony és alacsony technológiai színvonalú feldolgozóipari tevékenységek a külföldi vállalkozások teljesítményének 18, illetve 12%-át adták. A hazai irányítású vállalkozások hozzáadott értékének 10%-a fejlett, 24%-a közepesen fejlett, 38%-a közepesen alacsony, 28%-a alacsony technológia színvonalú tevékenységből származott. A feldolgozóiparban tehát a külföldi leányvállalatok körében elsősorban a közepesen fejlett termelési technológia alkalmazása jellemző, miközben a hazai vállalkozások tevékenységében a közepesen alacsony és alacsony fejlettségű tevékenységek dominálnak. A külföldi részvétel ezért a Magyarországon működő feldolgozóipari vállalkozások általános termelési technológiai színvonalát javítja.

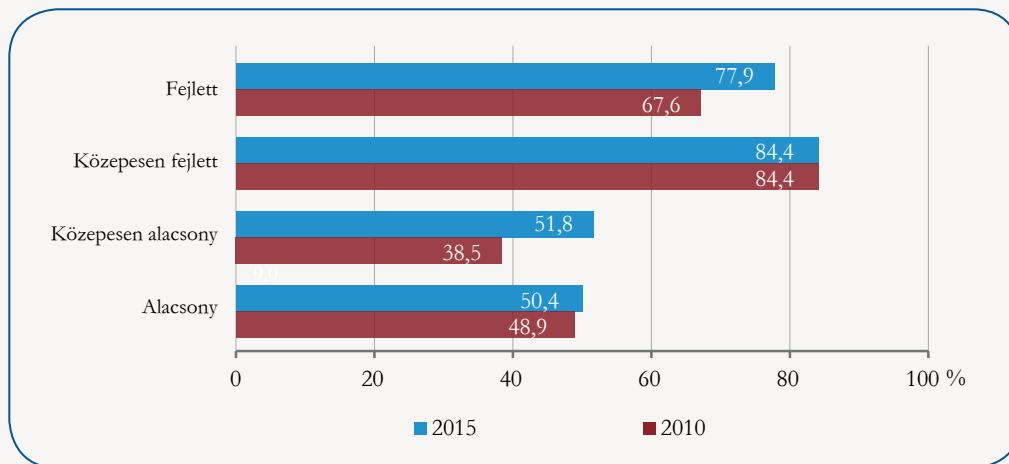
A fejlett és közepesen fejlett technológiát alkalmazó ágazatokban a külföldi vállalkozások az összes magyarországi vállalkozás hozzáadott értékének megközelítőleg négyötödét realizálták, ami az átlagos feldolgozóipari részesedésüket (70%) jelentősen meghaladta. A közepesen alacsony és alacsony technológiai színvonalú ágazatokban a teljesítmény közel felét állították elő. A hozzáadott értékhez való külföldi hozzájárulás mértéke 2010-hez képest a közepesen fejlett technológiájú ágazatok kivételével minden csoportban nőtt, kiemelkedő mértékben, 10, illetve 13 százalékponttal a fejlett, illetve a közepesen alacsony technológiai színvonalú tevékenységeknél.

¹¹ Az adóoptimalizálást szolgáló off-shore pénzügyi centrumokból irányított leányvállalatok székhelyeinek figyelmen kívül hagyásával.

¹² A feldolgozóipari tevékenységek technológiai színvonal szerinti osztályozása az Eurostat által kidolgozott *módszer*tan (*High-tech classification of manufacturing industries*) szerint készült.

7. ábra

A külföldi irányítású vállalatok részesedése a feldolgozóipar bruttó hozzáadott értékéből a termelés technológiai színvonala szerint

A *fejlett termelési technológiát* alkalmazó feldolgozóipari ágazatokban a külföldi vállalkozások körében az unió kívüli országokból irányított vállalkozások dominanciája jellemző, amelyek 2015-ben a hozzáadott érték közel kétharmadát (65%) realizálták. A teljesítmény a stratégiai döntéshozók székhelye szerint erősen koncentrált, 93%-át mindössze 6 ország – Egyesült Államok, Franciaország, Németország, Izrael, Szingapúr és a Koreai Köztársaság – számítógép, elektronikai, optikai termék, gyógyszer, illetve egyéb jármű gyártásával foglalkozó vállalkozásai állították elő.

A *közepesen fejlett* termelési technológiát alkalmazó külföldi leányvállalatok teljesítménye a végső irányítók székhelye szerint szintén koncentrált, 85%-át négy országból – Németország, Egyesült Államok, Japán és Kína – irányított vállalkozások realizálták. A közepesen fejlett technológiával előállított hozzáadott érték 96%-a közúti jármű, gép, gépi berendezés, villamos berendezés, valamint vegyi anyag, termék gyártásából származott.

A *közepesen alacsony színvonalú* technológiákat használó külföldi vállalkozásokat jellemzően Németországból, Egyesült Államokból, a Koreai Köztársaságból, Japánból, Franciaországból, Ausztriából és Ukrajnából irányították, ezek a cégek a teljesítményből 81%-kal részesedtek. A közepesen alacsony színvonalú technológiával realizált hozzáadott érték 95%-a gumi-, műanyag termék, fémalapanyag, fémfeldolgozási termék és nemfém ásványi termék gyártásából származott.

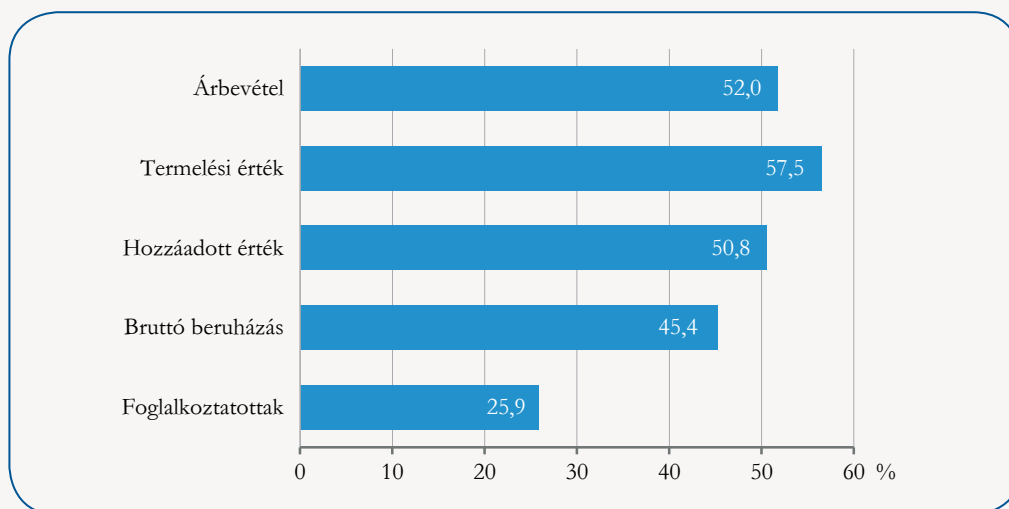
Az *alacsony fejlettségi színvonalú* gyártási technológiát alkalmazó külföldi vállalkozások stratégiai döntéshozóinak székhelye többségében Ausztriában, az Egyesült Államokban, Svájcban, Németországban, az Egyesült Királyságban és Dániában található, ezek a leányvállalatok a teljesítmény 76%-át realizálták. Az alacsony technológiai színvonalú feldolgozóipari tevékenységek közül a külföldi vállalkozások tevékenységében az élelmiszer-, a papír- és papírtermék-, illetve az italgártás dominált, ezekből származott a hozzáadott érték 70%-a.

4. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2016. évi előzetes adatok alapján

A 2016. évi előzetes adatok alapján a külföldi irányítású vállalkozások az összes magyarországi vállalkozás árbevételének és hozzáadott értékének legalább felét realizálták, és bruttó tárgyeszköz-beruházásaik 45%-át valósították meg. Az összes hazai vállalkozás munkavállalóinak több mint negyedét szintén külföldi irányítású leányvállalatok foglalkoztatták.

8. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a vállalkozások teljesítményéből, 2016

A külföldi irányítású vállalkozások **árbevétele** (45 ezer milliárd forint) 2016-ban – folyó áron – 2,3%-kal elmaradt az előző évi értéktől, a teljesítmény a teljes vállalkozói körben stagnált. A külföldi leányvállalatok árbevételéből jelentős mértékben részesedő nemzetgazdasági ágak közül a feldolgozóiparban (5,7%) átlagon felüli mértékben csökkent a bevétel. A teljesítmény nemzetgazdasági ágak szerinti összetétele kismértékben változott, a feldolgozóipar részesedése 1,8 százalékponttal csökkent. A külföldi leányvállalatok az árbevételük 84%-át (37 ezer milliárd forint) 2016-ban három nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem és energiaipar) realizálták. A nemzetgazdasági teljesítményen belül nagyobb súllyal rendelkező ágak közül a feldolgozóiparban és az információ és kommunikáció ágban az árbevétel legalább 64%-a külföldi irányítású cégek tevékenységéből származott.

A külföldi leányvállalatok **hozzáadott értékének** nagysága 2016-ban elérte a 8,9 ezer milliárd forintot, az előző évhez viszonyítva – folyó áron – 1,2%-kal csökkent, míg a teljesítmény a teljes vállalkozói körben 2,0%-kal nőtt. A külföldi irányítású leányvállalatok hozzáadott értékéből nagy súllyal részesedő nemzetgazdasági ágak közül számottevő mértékben (6,3%) visszaesett a feldolgozóipar teljesítménye, miközben az információ, kommunikáció (3,2%) és a szállítás, raktározás (7,1) ágé nőtt. A vállalkozások tevékenység szerinti összetételében a feldolgozóipar súlya 2,7 százalékponttal csökkent, ugyanakkor 2016-ban a külföldi irányítású leányvállalatok teljesítményük háromnegyedét összesen három nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem, valamint információ és kommunikáció ág) állították elő. A teljes vállalati szektorban is jelentős súllyal (76%) rendelkeznek ezek az ágak, a külföldi hozzájárulás mértéke az információ és kommunikáció ágban 67, a feldolgozóiparban 66%, ami jóval átlag (51%) fölötti, a kereskedelemben pedig megközelítette azt, 46%.

A külföldi irányítású vállalkozások **bruttó tárgyi eszköz beruházásainak** értéke 2016-ban folyó áron 2,1 ezer milliárd forint volt, 2015-höz képest az összes magyarországi vállalkozás beruházásainak növekedését (1,0%) meghaladó ütemben (3,4%) emelkedett.¹³ Jelentősen nőttek (9,3%) a külföldi irányítású vállalkozások teljesítményének 56%-át adó feldolgozóipari beruházások. A nemzetgazdasági teljesítményen belül nagyobb súllyal rendelkező ágak közül a külföldi irányítású cégek részesedése a beruházásokból a feldolgozóiparban (67%), az információ és kommunikáció ágban (65%) volt a legmagasabb 2016-ban. Ezekben az ágakban valósult meg együttesen az összes magyarországi vállalkozás beruházásainak 42, valamint a külföldi leányvállalatok beruházásainak 62%-a.

¹³ A külföldi irányítású leányvállalatok 2016. évi beruházási adatai már tartalmazzák a pénzügyi lízing értékét is, időbeli összehasonlításnál szintén a bázisidőszaki adatok pénzügyi lízing adatokkal korrigált értékét használtuk.

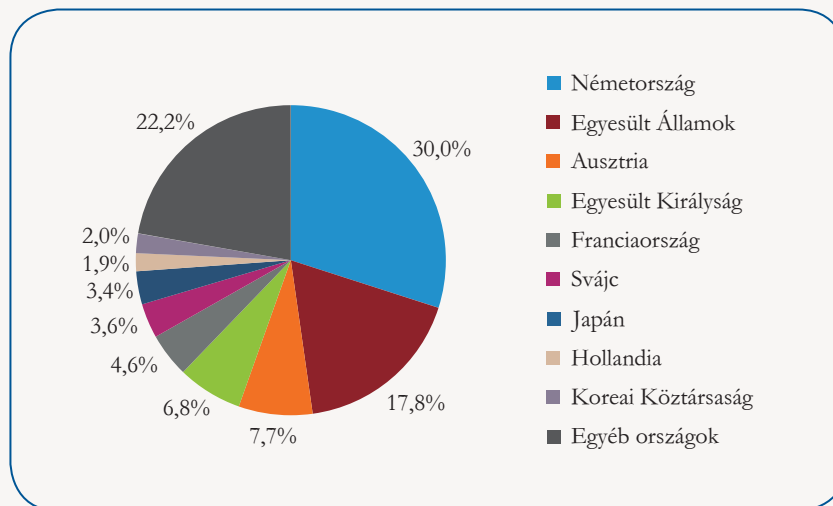
A külföldi irányítású vállalkozások **foglalkoztatottainak** száma 2016-ben meghaladta a 689 ezer főt, 2015-hez képest 2,1%-kal nőtt. A teljes vállalkozói körben a növekedés üteme 2,6% volt. Átlagot meghaladó mértékben emelkedett a foglalkoztatottak száma a feldolgozóiparban (2,5%), valamint szállítás, raktározás ágban (3,2%). A munkaerő nemzetgazdasági ágak szerinti összetétele lényegében nem változott. A külföldi irányítású leányvállalatok munkavállalóinak 70%-a a feldolgozóiparban és a kereskedelemben dolgozott. Arányuk a jelentős foglalkoztatónak számító nemzetgazdasági ágak közül a feldolgozóiparban (49%), az információ és kommunikáció ágban (35%), illetve a kereskedelemben (22%) volt a legmagasabb.

A külföldi irányítású leányvállalatok **végző irányító ország** szerinti megoszlása a gazdasági teljesítménymutatók és a foglalkoztatottak száma alapján 2016-ban is jelentősen koncentrált. Az árbevétel, a hozzáadott érték, a bruttó tárgyi eszköz beruházások és a foglalkoztatotti létszám közel 80%-a 9 ország¹⁴ között oszlott meg.

Az irányító országok közül továbbra is kiemelkedik Németország és az Egyesült Államok, amelyek a teljesítményből együttesen közel 50%-kal részesedtek, és a külföldi leányvállalatok munkavállalóinak 41%-át foglalkoztatták.

9. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok bruttó hozzáadott értékének megoszlása a végző irányító székhelye szerint, 2016

5. A külföldi irányítású pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2015. évi adatok alapján

Az Európai Unió FATS-rendelete a pénzügyi cégekre a nem pénzügyi vállalatoktól eltérő adatszolgáltatást ír elő a speciális működési és teljesítménymérési feltételek következtében, ezért a pénzügyi vállalatok tevékenysége az árbevétel vagy a termelési érték,¹⁵ valamint a foglalkoztatottak létszáma alapján mutatható be.

2014-ben a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágban működő csaknem 21 ezer vállalkozás mindössze 1,6%-a állt külföldi irányítás alatt, ugyanakkor a nemzetgazdasági ág teljesítményértékének jelentős hányada ezekhez a vállalkozásokhoz köthető.

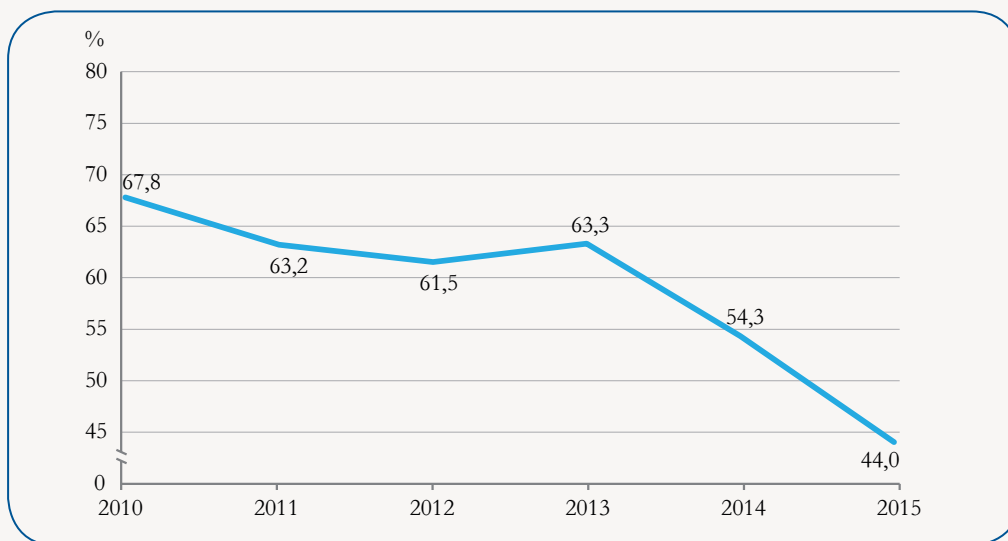
¹⁴ Az adóoptimalizálást szolgáló off-shore pénzügyi centrumok figyelmen kívül hagyásával.

¹⁵ A módszertan alapján a pénzügyi közvetítés ágazatban működő vállalkozások teljesítménymutatója a termelési érték, a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok és az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatba tartozóké pedig az árbevétel.

A pénzügyi közvetítés,¹⁶ illetve a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatokban a külföldi tulajdonú vállalkozások aránya 2015-ben 28, illetve 35% volt, a teljesítményből 54, illetve 82%-kal részesedtek. A két ágazat munkavállalóinak 45, illetve 92%-a külföldi irányítású vállalkozásnál dolgozott. 2014-hez képest a külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a teljesítményből és a foglalkoztatottak számából jelentősen csökkent a pénzügyi közvetítés ágazatban (10 százalékpont, illetve 5,6 százalékpont). Ennek oka főleg az ágazat tulajdonosi szerkezetének változása: több új hazai tulajdonú vállalat alakult az év során, és néhány nagyobb, már működő cég is hazai irányítás alá került.

10. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok részesedésének alakulása a termelési értékből a pénzügyi közvetítés ágazatban

A biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatban változatlan foglalkoztatotti arány mellett 5,2 százalékponttal nőtt a külföldi irányítású leányvállalatok részesedése. Ez az aránynövekedés azonban csak annak köszönhető, hogy míg az ágazat átlagos teljesítménye nagymértékben csökkent (6,6%), addig a külföldi leányvállalatok teljesítménycsökkenése kismértékű (0,6%) volt. 2015-ben az összes magyarországi pénzügyi vállalkozás döntő többsége (96%) az *egyéb pénzügyi tevékenység* ágazatba tartozott, az árbevételből és a foglalkoztatottak számából való részesedésük azonban jóval alacsonyabb, mindössze 26,5, illetve 32,5% volt. Az ágazatban működő vállalkozások árbevétele 2015-ben csaknem 335 milliárd forint volt, és több mint 27 ezer főt foglalkoztattak. Ugyanakkor a külföldi irányítású szervezetek részaránya 2015-ben nem érte el az 1%-ot sem, ezek a teljesítmény 24%-át állították elő, és a munkavállalók 6,8%-át foglalkoztatták.

A külföldi irányítású pénzügyi vállalatok többségét (66%) – a nem pénzügyiekhez hasonlóan – 2015-ben az Európai Unió országaiból irányították, bár egyre több unión kívüli ország is megjelenik ebben a gazdasági ágban. Az unió tagországaiból irányított leányvállalatok közt legnagyobb arányban (együttesen 72%) az osztrák, német, olasz és francia székhellyel rendelkező vállalkozások voltak jelen.

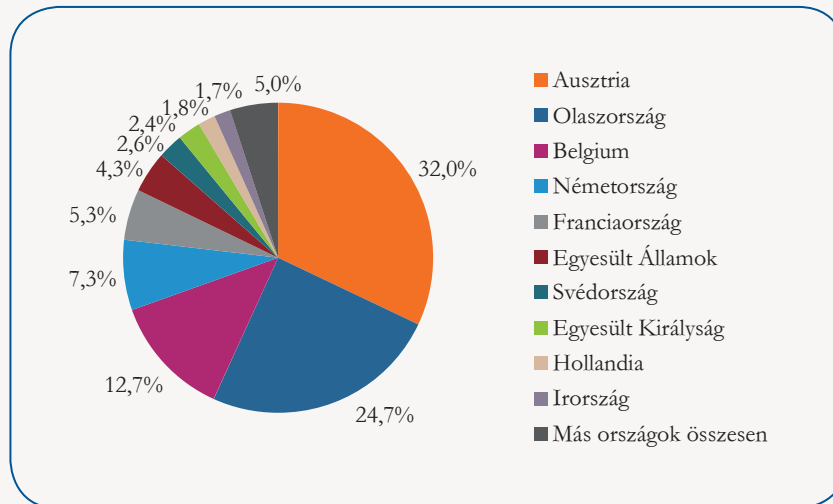
A **pénzügyi közvetítés** ágazat külföldi irányítású vállalatának stratégiai irányítási központjai 36 különböző országban találhatóak, ezek többségéből igen kevés, kis teljesítményű vállalkozást irányítanak. A vállalatok közel egyötödének (17%) stratégia-döntéshozói 2015-ben az Egyesült Államokban rendelkeztek székhellyel, de ezeknek a cégeknek több mint a fele jellemzően alacsony teljesítménnyel és kisszámú munkavállalóval működő vagyonkezelő (holdingvállalat) volt. A vállalkozások további 40%-ának stratégiai irányítását Ausztriából, Kanadából, Franciaországból, Németországból és az Egyesült Királyságból végezték. A kanadai irányítású vállalatok túlnyomórészt vagyonkezelést végeztek.

¹⁶ Jellemzően banki tevékenység (pl. betétgyűjtés, hitelnyújtás), de a pénzügyi közvetítés ágazatba tartozik többek között a befektetési alapok kezelése, a pénzügyi lízing, valamint a holdingok által végzett vagyonkezelés is.

Az ágazat *teljesítmény* szerinti rangsorát az osztrák (32%) és olasz (25%) irányítású leányvállalatok vezetik. Ausztria 7,7 százalékponttal növelte részesedését 2014-hez képest, míg Olaszországré 2,0 százalékponttal csökkent. Számottevő arányt képviseltek még a Belgiumból (12,7%) és a Németországból (7,3%) irányított vállalkozások. Az előző évihez képest – összefüggésben az ágazat tulajdonosi szerkezetének módosulásával – jelentősen, 8,6 százalékponttal visszaesett az Egyesült Államokból irányított leányvállalatok részesedése (4,3%).

11. ábra

A pénzügyi közvetítésben realizált termelési érték megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2015

Az ágazaton belül a teljesítmény túlnyomó többségét (75%) a monetáris közvetítéssel foglalkozó pénzügyi intézmények realizálták, ahol az osztrák (36%) érdekeltsgű szolgáltatók túlsúlya még erősebb. Az ágazatban működő egyéb pénzügyi közvetítéssel foglalkozó vállalkozások a teljesítmény több mint ötödét (23%) adták. Itt az osztrák és az olasz vállalkozások mellett jelentős szerepet kaptak a brit, a német és a francia irányításúak is. Az ágazaton belül a cégek 31%-át jelentő vagyongazdálkodók a teljesítmény mindössze 2,0%-át realizálták.

Az ágazatban a legtöbb foglalkoztatottal szintén az osztrák és az olasz irányítású leányvállalatok rendelkeztek, őket a Belgiumból és az Egyesült Királyságból irányított vállalkozások követték, amelyek együttesen az ágazat munkavállalóinak 77%-át foglalkoztatták.

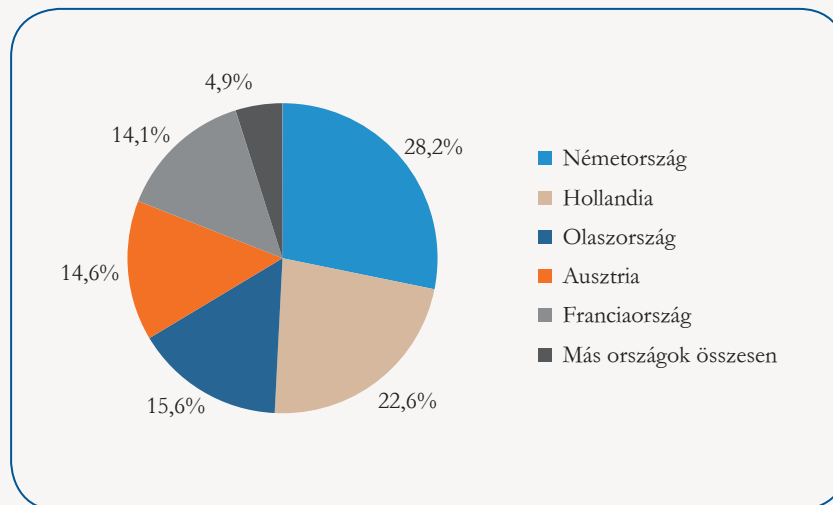
A **biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok** ágazatban 2015-ben a biztosító társaságok döntő többsége (85%) külföldi tulajdonban volt. Az ágazat a pénzügyi közvetítés ágazatnál is koncentráltabb, kevés országból irányított, kisszámú, ugyanakkor nagy teljesítményű vállalkozás működik benne. A szervezetek *számának* országok szerinti rangsorát 2014-hez hasonlóan Németország vezette, az ágazat külföldi irányítású vállalkozásainak 40%-át innen irányították. A *teljesítmény* szerint erősen koncentrált az ágazat, a díjbevétel döntő részét (95%) 5 ország (Németország, Hollandia, Ausztria, Olaszország és Franciaország) vállalkozásai realizálták.

Az ágazaton belül a *munkavállalók* 70%-a francia, olasz és német irányítású biztosítóknál dolgozott. Az ágazatban a nyugdíjpénztárak külföldi tulajdona minimális arányú.

¹⁴Jellemzően banki tevékenység (pl. betétgyűjtés, hitelnyújtás), de a pénzügyi közvetítés ágazatba tartozik többek között a befektetési alapok kezelése, a pénzügyi lízing, valamint a holdingok által végzett vagyongazdálkodás is.

12. ábra

A biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazat díjbevételének megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2015

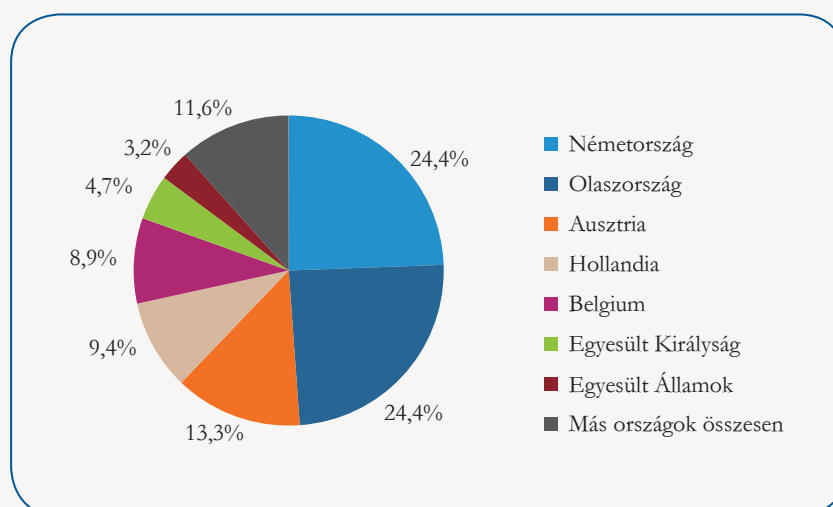

Az **egyéb pénzügyi tevékenység** ágazatban működő külföldi leányvállalatok több mint negyede (27%) osztrák, további 22%-a német és olasz irányítás alatt állt. Ugyanez a három ország – sorrendben Olaszország, Németország és Ausztria – vezette a *teljesítmény* szerinti rangsort, és együttesen a külföldi irányítású vállalatok teljesítményének csaknem kétharmadát realizálták. Az ágazatban működő vállalkozások az irányító országok székhelyét és teljesítményüket tekintve is változatos képet mutatnak. Az osztrák irányítású vállalkozások jellemzően sok vállalattal jelennek meg, amelyek egyenként kisebb teljesítményűek, míg az olasz és a német cégek kevesebb, de nagy teljesítményű vállalkozásokkal vannak jelen az ágazatban. A teljesítményt tekintve számottevő részesedéssel rendelkeznek még a belga és a holland irányítású vállalkozások is.

A foglalkoztatottak számát tekintve szintén három ország dominál az ágazatban: az osztrák irányítású vállalkozások az összes létszám 16, az olasz és a német irányításúak pedig 14–14%-át foglalkoztatták 2015-ben. Minden más irányító ország 10% alatti részesedéssel rendelkezett.

13. ábra

Az egyéb pénzügyi tevékenység árbevételének megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2015

¹⁵ Az ágazatban kizárólag a biztosító társaságok lehetnek külföldi tulajdonban, a hazai nyugdíjpénztárak külföldi irányítása nem engedélyezett.

További információk, adatok (linkek):

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Tájékoztatósi adatbázis](#)

[Módszertani megjegyzések](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjön velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789